

naar Billerbeck en Havixbeck

Samen met de Vereniging voor Oudheidkunde Lichtenvoorde (VOL) hebben wij op zaterdag 21 mei weer een uitstekende excursie gehad. Om kwart over negen vertrokken wij met 13 leden in een comfortabele touringcar van Taxi Roelofsen richting Lichtenvoorde. Daar stapten 40 leden van de VOL in en met 53 personen en een chauffeur ging het richting Duitsland. De chauffeur was een gemoedelijke en gezellige man die tijdens de reis veel over de omgeving kon vertellen.

Om half elf kwamen we aan bij de Dom in Billerbeck en in het Dom-Cafe Frede hebben we eerst kunnen genieten van koffie met lekker gebak.

(Foto's en het verdere verslag vindt onder Lees meer)

Klik [hier voor een beperkte selectie van de foto's](#).

Daarna werden we in 2 groepen rondgeleid langs diverse interessante plekken waarbij uitleg werd gegeven door 2 ervaren rondleiders. Ook werd de Dom van binnen bekeken en dat maakte diepe indruk op de bezoekers. Wat mij daar opviel was de gelijkenis van de preekstoel met de preekstoel in onze Werenfridus kerk. Ook werd stilgestaan bij de Marktbrunnen waar we een toelichting kregen op de geschiedenis van de stad. Vervolgens was er veel te zien rondom de Johanniskirche. Van binnen bezichtigen was helaas niet mogelijk omdat er op dat moment een kerkdienst werd gehouden. Aan de buitenzijde van deze kerk is tegen de muur een bijzonder grote "Kruisiginggroep" geplaatst. Drie zes meter hoge kruisen met daarop drie corpussen met zeer verfijnde gezichtsuitdrukkingen.

Na van al dit moois te hebben genoten ging het richting restaurant Mertens.

Naast dit restaurant ligt een klein parkje met de Ludgerbrünnen. We hadden hier even de mogelijkheid om door dit parkje te lopen. Op diverse zuilen is de levensloop van Ludger weergegeven.

Na de uitstekende lunch met belegde broodjes, koffie, thee, melk, karnemelk, sinaasappelsap en fruit toe, werd de reis voortgezet naar het "Baumberger Sandstein Museum" in Havixbeck. Hier werden we ook weer rondgeleid door 2 gidsen die van alles vertelden over de geschiedenis van het museum zelf en natuurlijk de Baumberger Sandstein. De steensoort ontleent zijn naam aan de omgeving. Het hele gebied waar de steen voorkomt en wordt gedolven heet Baumberge-Plateau en bestaat uit de Detter Berg, de Steverner Berg, de Westerberg en de Bomberg.

Hier waren al voor meer dan duizend jaar geleden steengroeves omdat in de Dom van Münster al rond 970 Baumberger Sandstein voor de binnenafwerking werd gebruikt. Het eerste

schriftelijke bericht over de delving van zandsteen dateert uit het jaar 1270. In een oorkonde werd toen vastgelegd dat de pastoor en de werkmeester van St. Lamberti in Münster het recht verkregen, voor de nieuwbouw van hun kerk, een steengroeve in de Baumberge te exploiteren.

Na de Eerste Wereldoorlog liep in de crisisjaren het gebruik van het dure natuursteen sterk terug.

In de jaren dertig namen de Nationaal-socialisten de macht over in Duitsland en was er door hun architectonische voorliefde voor pracht en praal plotseling weer veel vraag naar natuursteen. Op de eerste plaats voor de versiering van militaire gebouwen met zuilen en massale adelaars. Later werden er ook complete gebouwen van gezet zoals het "Luftwaffenkommando" in Münster.

Na de Tweede Wereldoorlog lag het gehele Münsterland in puin. Niet alleen hier werd Baumberger zandsteen voor de reconstructie van vernietigde en beschadigde gebouwen gebruikt. Ook in Nederland werd bij gebouwen die oorspronkelijk met Baumberger zandsteen waren gebouwd bij de restauratie weer zoveel mogelijk de originele zandsteen gebruikt zoals o.a. bij de Dom in Utrecht.

Vanwege het belang voor de architectuur, de beeldhouwerei, de economie en het sociale gebeuren in de streek Baumbergen, vatte Havixbecker "Reichsfreiherr von Twickel" het plan op voor de oprichting van een museum voor de Baumberger zandsteen.

Ter ondersteuning van dit plan richtten 17 burgers uit Havixbeck en Billerbeck de "Verein zur Förderung eines Museums für Baumberger Sandstein" op.

(Vereniging tot bevordering van een museum voor Baumberger steen)

Omstreeks deze tijd wachtte in Havixbeck de boerderij Rabert, die door de gemeente met grond en al was aangekocht voor uitbreiding van haar bouwkvelds, op een nieuwe bestemming.

Nadat ook de oudheidkundige vereniging de oprichting van een museum in de boerderij Rabert gestimuleerd had, besloot de gemeenteraad van Havixbeck in 1987, daarin een museum in te richten. Financieel werd het voornemen ondersteund door Land Nordrhein-Westfalen en door Landkreis Coesfeld.

In 1986 werd in de Baumbergen het steengroevebedrijf en de steenhouwerij van Heinrich Hesselman opgeheven omdat hij was overleden en geen opvolgers had. De jonge vereniging kon daaruit meer dan 200 dingen in permanente bruikleen krijgen voor het toekomstige museum. Al in de opbouwfase organiseerde de gemeente met ondersteuning van de Förderverein meerdere, door de burgers interessant gevonden, speciale tentoonstellingen. Door de vereniging gehouden voordrachten en lezingen ondersteunden de opbouw van het Museum en maakten het al bekend voordat het in 1994 werd geopend.

De fijnkorrelige en kalkhoudende zandsteen uit de Baumbergen noemde men ook wel het "marmer van het Münsterland". Met deze steen werden niet alleen kloosters en kerken gebouwd, de "Baumberger" is ook hoogwaardig materiaal voor beeldhouwers. Sinds meer dan 1000 jaar wordt er in het heuvelgebied dichtbij Havixbeck gedolven. In de middeleeuwen werd de steen gebruikt in heel Noord-Duitsland, Nederland en zelfs in Scandinavië en de Baltische staten.

In de onder monumentenzorg vallende voormalige Zandsteen-boerderij vertelt de doorlopende tentoonstelling over een steensoort met een lange geschiedenis. Fossielen verraden veel over de oorsprong en sculpturen van grote beeldhouwers en mooi steenhouwerswerk laten de producten zien van kunstenaars en handwerkers. De voormalige hooizolder biedt de juiste omgeving voor bijzondere tentoonstellingen.

Het museum laat niet alleen kunst en meesterhandwerk zien. Het zet ook de mensen in het middelpunt die de zandsteen bewerkt hebben. Hun gezichten op de historische foto's tonen aan hoe zwaar het werk was.

Binnen zijn ook veel handwerkgereedschappen te zien terwijl buiten in de "loze" enkele grote werktuigen staan waaronder een enorm door een motor aangedreven steenzaagraam. De zaag werkt met 8 tandloze zaagbladen waarbij tijdens het zagen steeds fijn zand wordt toegevoegd. Door het urenlang heen en weer bewegen van de zaagbladen wordt de steen aan plakken

gezaagd.ÂÂÂÂÂÂÂÂÂÂÂÂ

Nog onder de indruk en na een drankje te hebben genuttigd keerden we terug naar de bus die op de parkeerplaats naast de brandweer kazerne stond geparkeerd. Net voor we de bus in konden stappen moesten we wachten voor drie net op dat moment uitrukkende brandweerwagens. Alsof ze het er om deden.

Nadat die met veel licht en lawaai waren betrokken kon de thuisreis beginnen.

Om zes uur stapten de 13 Zieuwentse deelnemers als laatste uit de bus bij onze eigen vertrouwde Werenfridus kathedraal.

André Papen.